

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« ezimű jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.
Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *Fábián Lajos* mérnök, *Ilkey László* székesfővárosi hiv. főnök, *Dr. Bankos Károly* máv. f., *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Horváth István* mozdonyfőszereelő.

Az egyesület tagjait illető kedvezmények.

A tagsági jogosultság első évében:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona baleseti segélyben.
b) Baleset folytán beálló teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeggel kárpótolatik.

A második évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első évben.
b) Ha a tag elhal, az általa a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 500 korona halálzási segély fizetetik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona halálzási segély fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A harmadik évben:

a) Baleset elleni biztosításban, úgy mint az első és második évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezményezettnek 1000 korona halálzási segély adatik.
c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 300 korona fizetetik.
d) Ha a tag 4 héten túl beteg, 6 héten át hetenkint 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

A negyedik évtől kezdve:

a) Baleset elleni biztosításban úgy mint az első, második és harmadik évben.
b) Ha a tag elhal, a tag által a belépéskor megnevezett kedvezménye-

zettnek 2000 korona halálzási segély fizetetik ki.

c) Ha a tag neje elhal, a férjnek 500 korona fizetetik.

d) Ha a tag 4 héten túl beteg, hetenkint, 6 héten át, 10 korona betegsegélyre tarthat igényt.

Ezek képezik a biztosítottaknak *A)* csoportját, míg azok, akik *B)* csoportba óhajtanak belépni, az itt felsorolt pénzbeli kedvezményeknek csupán felét kapják.

Ezen kedvezmények ellenértéke fejében az utóbbi csoportba belépők az első évben havi két korona, a második évtől kezdve havi 2 korona 50 fillér tagsági díjat, az *A)* csoportba belépők pedig az első évben szintén havi 2 korona, a második és a következő években havi 5 korona tagsági díjat fizetnek.

Ezen kedvezményekben a tagok mindaddig részesülnek, amíg az egyesület tagjai maradnak; a balesetbiztosítás azonban a 60 éves életkor betöltése után megszűnik.

Azok, kik az egyesületbe való belépéskor már 45-ik életévüket elérték, a fent felsorolt kedvezményeknek csak felét kapják.

Aki 55-ik életévét elérte, az egyesületbe fel nem vétetik.

Mindezekon felül úgy az *A)*, mint a *B)* csoportba tartozó tagoknak a következő kedvezményekre van igényük:

Peres és perenkívüli ügyekben csupán a készkiadások felszámítása mellett ügyvédi képviseletben részesülnek.

A »Kitartás« című hetenkint megjelenő lapot díjtalanul kapják.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya 1902. évi február hó 2-án, vasárnap délelőtt 9 órakor az egyesület hivatalos helyiségeiben választmányi ülést tart. Tekintettel ezen választmányi ülésen megvitatásra kerülő különböző egyesületi ügyek kiváló fontosságára, kérjük a választmányi tagokat, hogy *azon lehetőleg minél nagyobb számban s a megjelölt időre pontosan megjelenni sziveskedjenek.*

Figyelmeztetjük egyuttal a választmányi tagokat, hogy ezen választmányi ülésre *külön* meghívati nem fognak.

Szombathelyi tagjainkat figyelmeztetjük a következőkre: *Dobos Elek* bizalmi férfiú és választmányi tag közhírré teszi, hogy az egyesületi kartársi összetartozandóság ápolása érdekében, valamint az egyesület folyó ügyeinek megbeszélése végett ez évi február hónap 4-ikével kezdődőleg minden hónap 4-ikén délután 6 órakor összejövetelek fognak tartatni Zámbo István vendéglősnek Petőfi-utca 9. szám alatti helyiségeiben. Ezen összejöveteleken a »Kitartás« egyesületnek Szombathelyen lakó tagjai, szintugy az érdeklődők, szívesen láttatnak.

Tagok gyűjtése. Ezirányban ismételten tett felhívásunknak, örömmel látjuk, máris mutatkozni

kezdenek az eredményei. Egyesületünk és annak működése iránt a bizalom nőttön nő, mert újabb és újabb tagok jelentkeznek felvételre a társadalom minden rétegéből. Kérjük tagtársainkat, hogy ezt a dicséretes buzgalmat most már ellankadni ne engedjék. Sőt ellenkezőleg, ezt a kedvező jelenséget az egyesület és a maguk jól felfogott érdekében arra használják fel, hogy az újabb tagok számát most még fokozottabb igyekezettel iparkodjanak szaporítani. A kétkedők is meggyőződhetnek eddig már arról, hogy az egyesület minden kötelezettségének pontosan és hiven megfelel. De nemcsak hogy megfelel, hanem a vagyongyűjtés és gyarapítás tekintetében is örvendetes előmenetelt tanusít.

Arról is meggyőződhetnek tagtársaink, hogy komolyan törekszünk az egyesület belső életét minél helyesebb irányokban fejleszteni és hogy minden eddigi tanulságot felhasználunk arra, hogy a létező állapotokat javítsuk, jóknak mutakozó dolgokat meghonosítsunk, olyanokat pedig, amelyek bármely irányban bénítólag hatottak a fejlődésre, kiküszöböljünk.

Elvitázhatatlan kötelessége minden egyes tagnak, hogy bennünket ebben a szellemben támogasson és minél több új tagot toborozzon.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 3. számában kimutatott segélyösszeg 19.550 korona

Ujabb segély:

273. Kvasz János, asztalos, Bród, a neje halála után 300 korona

Balesetsegélyek.

Lapunk 3. számában kimutatott segélyösszeg 15.426 korona 66 fillér

Betegsegélyek.

Lapunk 3. számában kimutatott segélyösszeg 5985 korona

Ujabb segélyek:

1438. Tolnai János, máv. telitőmunkás 10 korona
 1447. Egri Bálint, máv. munkás, Debreczen 10 »
 1505. Czukoli Pasquáló, máv. előmunkás, Sásd 10 »
 2989. Puchleitner Nándor, máv. mozd.-fűtő, Budapest, ny. p. u. 20 »

Hová jutunk . . . ?

Beteg ez a mi társadalmunk, nagyon beteg.

Miként a himlőbe esett ember testén a hólyagok, úgy fakadnak ki ezen is a mindenféle mérges kelevények, öldöklő nyavalyák. Nincsen hét, nincsen nap, vagy talán már óra sincsen, amelyik ne lehelje ki a világba a maga dögleletes levegőjét, ne hozza meg a maga bűnkrónikáját.

Csak vér, csak bűn mindenfelé.

Rablás, sikkasztás, csalás, betörés, gyilkosság a kor jelszavai. A köztudat érdeklődését a csordaszámra fellépő sikkasztók, tolvajok és rablógyilkosok foglalták le a maguk számára. Ők a nemzet nagyságának és dicsőségének hirdetői, mert ők, az ő hirük irányítja a világ tekintetét mifelénk.

Bizony szomorú dicsőség ez nagyon egy olyan kis nemzetre nézve, mint aminő ez a mienk. Még hozzá olyan viszonyok között, hogy nincs egyetlen igaz barátunk a többi nemzetek között, bármerre is fordítsuk tekintetünket széles e világon. Olyan dicsőség, amelyik garmadaszámra növeszti nem kevés ellenségünket a művelt népek között.

Hiszen igaz, hogy történnek és történtek nagy bűnök más népeknél is, nemcsak minálunk. Az is igaz, hogy az egyesek tetteiért nem mindig lehet és szabad a társadalmat okolni. Ám ami ebben a tekintetben minálunk történt, lehet mondani néhány hét leforgása alatt, az valóban megdöbbentő jele a kor szellemének s az ember önkénytelenül is vizsgálódó szemmel áll meg az ilyen események láttára, keresve, kutatva az elfajulásnak, a betegségnek okát.

Itt egy művelt, tanult urigyerek a leg-hihetlenebb módon összepakkolja az ország fővárosának félmilliónyi pénzét és úgy eltűnik vele, hogy az a bizonyos erélyesen nyomozó bot többé a szagát sem képes elérni az úrfinak.

Amott egy intelligens, jó módban élő tanult ember pokoli tervet főz ki és hajt végre, hogyan csalhatná meg százezrek erejéig ártatlan embertársait, hogy az ő kapzsisága, pénzvágya kielégíttessék. Feltöri a saját kasszáját, miután már előbb kiszedett belőle mindent, hogy a biztosítási összeget kizsarolja a társaságtól.

Egy szegény, becsületes levélhordó a maga nagy barátságában, vendégségbe, disznótorba hívja meg ismerősét. Ennek a vendégszeretetnek az a hálája, hogy a jó barát hasonszörű czimborát kerít maga mellé, ketten

egy üres lakást bérelnek ki, holmi csalafintasággal ebbe a lakásba csalják a levélhordót és ott azután leütik a szegényt, mint egy barmot. És ez történik egy nagy városnak kellő közepében, világos nappal.

Egy zsidó embernek az volt a bűne, hogy a városban hire ment, hogy sok pénzt rejteget a házában. Ez elég volt arra, hogy három haramia egy népes községnek kellő közepén, ugyszólván még nappal, betörjön ennek az embernek a házába és ott revolverrel megölövdözze, késsel agyonszurkálja az egész háznépet . . .

. . . Mi ez? Hová jutottunk?

Mi van hát manapság szent az emberek előtt? Vagy, ha már nem szent előttük semmi, mi az, amitől félnek?

Hát nincs már tekintélye sem Istennek, sem az emberi intézményeknek?

Ugy látszik, hogy nincs. Hogy az emberek nem félnek többé senkitől, semmitől: sem az Istentől, sem lelkiismeretüktől, sem a törvénytől. Nem félnek, hanem vakon rohannak a bűnök széles országutjára, a legveszedelmesebb anarchizmus, az erkölcs anarchizmusa felé.

Nem nehéz a nyitjára akadni ennek a romlott irányzatnak. Csak mélyebben kell és elfogulatlan szemmel a dolgok aljára nézni, a társadalmat a maga rejtett életében megfigyelni és egymás után tűnnek fel a bűnre csábító torzalakok.

Ime, hogy csak egynéhányra mutassunk rá:

A népben rohamosan terjed a vallástalanság. A szeretet tana már régen kiveszett az emberekből s az erkölcsök romlása természetes folyománya lett ennek a rohamos lelki hanyatlásnak. A köznépből még ez tartotta, amennyire annyira, az erkölcsöt. A vallás volt lelki életének fundamentuma. Ám nem olyan példákat látott és lát maga előtt, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy őt a hit fenségére, magasztosságára tanítsák. Ellenkezőleg.

Hovatovább a szegénység, a nyomor lett uralkodó planéta ezen a földön. Mindenféle csak panasz, jajszó hallatszik. Földműves, napszámos, kézműves, kaputos ember mind csak az élet nyomoruságán kesereg. Hogy alapos oka van reá, ki merné azt kétségbe vonni? Hanem hogy ennek nagyrésztben ő maga az oka, ki merné azt nyíltan a szemébe mondani? . . . Hát már csak megmondjuk. Akár tetszik, akár nem . . . Tisztelet természetesen azoknak, akik a maguk hibáján kívül jutottak szegénységre, rossz sorba; és akiknek a számuk bizony-bizony nem csekély. Ő róluk most nem beszélünk, hanem a többségről . . .

Az emberek kilencztizedrésze azt a meggyőződést hordja magában, hogy ha már született és ha már dolgoznia, fáradnia kell ebben a földi létben, hát élni is akar. Már mint az ő módja, az ő fölfogása szerint élni: ha jutna krumplira meg vizre, szalonnázik és pálinkázik; ha jutna szalonnára meg pálinkára, pörköltet eszik és sört iszik hozzá; ha jutna pörköltre meg sörre, ő a pecsenyét és a jó bort kívánja meg. Akinek futná kapadohányra vagy hosszú szivarra, az verpeléit szí és kubát. Akinek futná barchetszoknyára, harasztkendőre, az a tunikás szoknya, a cifra kalap után sóvárog. Ha egy kis pénz jön a házhoz, heti kereset, havi fizetés, jobb üzletmenet stb. akkor hegyen-völgyön lakodalom, mintha több napja sem lenne annak a hétnek, hónapnak! Szombat estét, vasárnapot — persze, hogy a korcsmában illik tölteni. Hiszen csak egyszer élünk, vagy mi a macska! . . . Ez a módi a legnagyobb baj minálunk, hogy mi nem a takarékoságban, nem a fillérek gyűjtésében és előteremtésében vagyunk élelmesekek, hanem azok elfogyasztásában. Mikor azután bekövetkeznek a maguk rideg pontosságával az ugynevezett nemszeretem napok (száz nap közül kilenczven az ilyen), mindenki másokat okol a maga bajáért, másoktól várja és reményli a segítséget. Noha számtalan esetekben meggyőződhetett már arról, hogy azok a bizonyos mások vagy nem akarnak, vagy nem tudnak segíteni az ő helyzetén és hogy az egyetlen mentőeszköz ilyen viszonyok között megint csak a példabeszéd, amelyik azt mondja: Segíts magadon, s az Isten is megsegít.

Akiben még van annyi erkölcsi erő, hogy fel tudja ismerni a kibontakozás útját s nélkülözések árán képes az élet sanyaruságait úgy ahogy leküzdeni, vagy magának türelemmel megélhetést biztosítani, az igazán szerencsés embernek mondható. Sajnos, de ma már tényleg ennyire vagyunk . . . Ám akiben ez az erő nincs meg, az, ha szép szerével nem könnyíthet a helyzetén, hát könnyít másképen. Ott, annál az embernél a lelkiismeret szava is elnémul és — ha nem romlott a lelke — súlyed tovább, fokról-fokra lefelé. Ha pedig már a lelkén rágódik a féreg, egy kissé erőszakos módon fogja meg a sors kezét, hogy annak bőségszaruját maga felé hajlitsa: csal, sikkaszt, rabol, gyilkol. Mert — csak egyszer él az ember; már mint ő sikkasztósága tudniillik.

Most azután itt van harmadiknak a sorban a humanizmus. Szép szó nagyon: ember-szeretet. Hanem az a legnagyobb baja, hogy a legrosszabb helyeken szokták alkalmazni; az emberbőrbe bujt vadállatokkal szemben.

Az igen tisztelt sikkasztó, rablógyilkos urat szorgos és figyelmes gondozásába veszi a jó-ságos állam, eteti, itatja évek során át, nagyon ügyel a becses egészségére, szórakoztatásáról gondoskodik, vigyáz rá, hogy a munkában valahogyan meg ne erőltesse magát — szóval, olyan sorban részesíti, aminő sora soknak közülök az anyja öle óta nem volt. Nem egy, ahogyan kiszabadul, siet újabb érdemeket szereznire erre az állami ellátásra. Ha pedig egyszer véletlenül az akasztófa alól látja utoljára az eget, hires ember lesz belőle, akinek arczképét hozzák az újságok és verseket irnak az emberek . . . Mitől féljen hát az, akiben már meghalt a lekiismeret?

Bizony, szomorú világot élünk!

És még szomorubb, hogy nem vagyunk egészen ártatlanok abban, hogy ez a világ ilyené lett!

A színvakságról.

Ha van az emberi érzékek között egy, amelyre kiválóan nagy szüksége van az embernek az életben, úgy az mindenesetre és legelső sorban a látás érzéke. Nagyon jól tudjuk, hogy a szaglás érzéke vajmi jó, ha megvan. Ám nem nagyon érezzük hiányát, nem nagyon bánkódunk utána, ha valami okból elvesztettük. Az izlés tompulása már kellemetlenebb dolog, a hallásé még kellemetlenebb: de az ilyenek miatt sem szokott kétségbeesni az ember.

Másként vagyunk a szemmel. A látással. Ez annyira nélkülözhetetlen kelléke az életnek, hogy számtalan azon esetek száma, ahol az emberek inkább eldobták maguktól az életet, semmint vakon kelljen tengődniök.

Pedig az egészséges, az ép szemek mindegyike sem kifogástalanul teljesíti a maga fontos hivatását. Akadnak benne sokszor olyan bajok, amelyek szinte csodálatosaknak tünnek fel a laikus ember előtt. Ezek egyike az ugynevezett színvakság, mely nemcsak nagy hirre, de igazi hirhedtségre tett szert azon katasztrófák árán, miket a vasuti üzemből okozott. Foglalkozunk vele kissé behatóbban.

A XVII. század végén Dalton, egy angol tudós, a látóérezék sajátos fogyatkozását írta le s a bajt az ő nevével »Daltonismus«-nak keresztelték el. Mai nap csak Franciaországban használják ezt az elnevezést általánosan, másutt a »színvakság« elnevezés a használatos.

Dalton maga is színvakságban szenvedett. Neki a rózsa és az égboltozat egyforma színben tünt fel, — a fiatal leányka üde arczszínét tintafolthoz találta hasonlónak, — a vér az üveg sötétzöldjében játszott s a vereset nappal hamvasszürkének látta. Az ilyen színvakok nem képesek a cseresznyefán a leveleket a cseresznyéktől megkülönböztetni színük által, a kék vagy sárga szövet nekik egy zint játszik. Ezen sajátos állapot az emberek egy részénél valószínűleg mindig meg volt s a közönséges szemnek igen különbözöknek látszó színeket összetévesztették. De a megkülönböztetésnek e tehetetlensége nem terjed ki minden színre.

Legközönségesebb a vörös iránti színvakság, azaz a színrendszerben hiányzik a vörös szín és mindazon színárnyalat, melyet a különböző színek között a vörösnek hozzávegyülése eredményez. Valamennyi színek között úgy tűnik föl nekik, mint a kéknek és zöldnek, vagy mint ők nevezni szokták, a sárgának valamely különbsége; így tehát a vörhenyvörös, a husvörös, fehér és zöldes-kék nekik azonos színeknek tetszenek. Szintugy a biborvörös, ibolya és kék, a vörös, narancssárga és a zöld szín; nem bírják megkülönböztetni a vasuti vörös és zöld jelzőlámpákat. A telt vörhenyes színt majdnem feketének látják, úgy hogy például egy ilyen színvak skót pap papi öltönyéhez vörhenyvörös posztót választott.

E fogyatkozás gyakorlati fontosságára George Wilson, az edinburgi egyetem technológiai tanára, figyelmeztetett az ötvenes évek derekán, midőn észrevette, hogy tanítványai közül a színvakok mennyire akadályozva vannak bizonyos foglalkozásokban s kinyilatkoztatta, hogy az ilyenek többféle gyakorlati pályára alkalmatlanok s még kevésbé valók vasuti vagy tengeri szolgálatra, mert tévedéseik nemcsak kellemetlenségeket, hanem végzetes baleseteket is eredményezhetnek.

De ismét évek teltek el, míg újra komolyabban kezdtek foglalkozni a dologgal s csak 1875-ben történt egy vasuti szerencsétlenség — melynél a közreműködő okok egyike a színvakság volt — hozta felszínre, midőn tapasztalták, hogy mi következik abból, ha egy vasuti vonat biztonsága, ami a fehér, vörös és zöld jelzések felismerésén alapszik, olyan emberre van bízva, ki vele született s talán nem is ismert hibájánál fogva, a veresét a zöldtől nem bírja megkülönböztetni.

Ez a körülmény birta rá a vasuti igazgatóságokat, hogy személyzetüket alkalmazás előtt beható vizsgálat alá vessék színérzékük kiismerése végett. A színvakság megállapíthatása azonban feltételezi a színérzék elméletének megállapítását.

Young Tamás — kinek csak az volt szerencsétlensége, hogy éles elméjével kartársait nagyon is túlhaladta és fölfedezései helyességéről csak a későbbi nemzedék győződött meg — már a múlt század elején három alapérzékét vett fel a színekkel illetőleg; a vörösnek, a zöldnek és az ibolyaszínnek érzését, azaz a szemben háromféle nemű idegrost van, melyek közül az egyik rendbeliek, bármily ingereltetés esetén a vörös színnek érzését hozzák létre, míg a második rendbeliek a zöldnek, a harmadik rendbeliek pedig az ibolya színét. Ezt a Young-féle teoriát azután Helmholtz fiziológiai buvárlatai alapján újra felelevenítette.

Ezzel a Young-Helmholtz-féle teoriával szemben Ewald Hering egy új színérzék elméletet állított fel 1874-ben és színérzeteinknek változatosságát négy alapérzetre, a vörösre, zöldre, kékre és sárgára vezette vissza; úgy azonban, hogy egyrészt a vörösnek érzése a zöldéhez és másrészt a kéknek érzése a sárgához ellentétes viszonyban áll, azaz a vöröset a sárgával és a vöröset a késsel, egy időben érezhetjük, valamint a zöldet a sárgával és a zöldet a késsel, de már a vörös-zöld vagy zöld-vörös, kék-sárga vagy sárga-kék fölvevésére nem vagyunk képesek. Ezen sajátos viszonynál fogva a szemben következő látóanyagot tételez fel: egyet a vörös- és zöldnek ellentétes érzésére — a vörös-zöld anyagot; egyet a kék és sárga érzésére

— a kék-sárga anyagot, és azonkívül a fekete és fehér érzésére a fekete-fehér anyagot, melyre minden tárgyszín kivétel nélkül hat, úgy hogy a valóságban tökéletesen tiszta színt sohasem érezhetünk, hanem mindig csak színárnyalatokat.

Mind a két teoriának vannak tekintélyes követői, hogy a színvakság lényegét megállapíthassák. Kik a Young-Helmholtz-féle tant követik, vörös, zöld és ibolya színvakságot észlelnek, — kik pedig a Hering-féle elmélet hívei, egyrészt el nem különíthető vörös-zöld vakságot, s másrészt kék-sárga vakságot bizonyítván. S bár még most egyik elmélet sem adja tökéletes megfejtését a színvakságnak, nincs kizárva, hogy előbb-utóbb mégis sikerülni fog minden egyes tünetemény megfejtése.

A színvakok felismerésének egyik legegyszerűbb és leghasználtabb módja Holmgren módszere. Ő himzőpamut-tekerceket használ, melyekben képviselve van a zöld és szürkének több fajtája, a rózsaszín, a kék és ibolyaszín, a barnának, sárgának és a vörösnek világos árnyalatai. Ha a megvizsgálandó a mintául kiválasztott tiszta zöld pamuttekerceshez a zöldön kívül még szürkét, vöröset és rózsaszínűket is hozzátesz, annak színérzéke már hiányos. Ki a biborszínű mintához (a biborszín-vörös és kék, vagy vörös és ibolyaszín) kéket vagy ibolyaszínt, vagy mind a kettőt, azaz világosabb vagy sötétebb árnyalatot tesz, az *vörös-színvak*; mert, a vörös érzésének hiányában a biborszínt kéknek vagy violaszínűnek fogja látni; aki pedig a biborhoz még zöldet vagy szürkét, vagy akár mindkettőt tesz, az *zöld-vak* — mert a biborszürkének látja, ép úgy mint a zöldet, mely iránt vak. *Ibolya-színvak* pedig az, aki vöröset tesz hozzá, mert a lilában csak a vöröset látja.

Holmgren ezen vizsgálati készüléke, kivált gyakorlati szempontból, a legnagyobb bizalmat érdemli és segédelmével rövid idő alatt nagyszámu személynek lehet színérzékét megvizsgálni. A himzőpamutnak egyéb színes minták felett az az előnye is van, hogy nem fénylik, minden oldalról ugyanazon színt mutatja, könnyen szállítható és nem törekeny.

Holmgren vezetése mellett eddig Svédországban végezték a legkiterjedtebb vizsgálatokat a színvakság terén. A megvizsgált 38284 egyén között 3.51% találtatott színvaknak és pedig 3.25% a férfi-, 0.26% a nőnemből. Boroszlóban 2429 iskolás-fiú között 4% találkozott, 1061 iskolás-leány között pedig egyetlen egy sem. Ugyanott más alkalommal 3273 megvizsgált fiúnak 3.27%-a volt színvak, míg 2216 leányból csak egy. Ha az idevágó statisztikai adatoknak csak bizonyos általános eredményeit fogadjuk is el, úgy látszik, a nőnemből csak igen ritkán akad egy-egy hibás színlátó, s annak színérzéke a színekkel való sokféle érintkezés folytán jobban ki van fejlődve. A hiány is nem mindenütt egyenlő fokú s átmenetek vannak a színek iránt való tökéletes vakságtól az ép színlátásig.

Utóbbi időben az is kiderült, hogy a zsidóknál a színvakok százaléka nagyobb, mint más népeknél. Számos tapasztalatot tettek a színvakság öröklési viszonyának kiderítésére is, s arra az eredményre jutottak, hogy a színvakság a nagyapáról a fiunokára átszármazik, de rendszeren nem szintén színvak fiugyermeke utján.

Gyógyítását mostani felfogásunk szerint lehetetlennek kell tartanunk, de alapos a remény, hogy

nincs kizárva oly segédeszközök találhatása, melyek majd e hibának legalább némi kiegyenlítésére képesítenek. Most még egyelőre minden törekvés oda irányulhat és ez a hálás feladat első sorban az iskolára vár, hogy a színérezék lehetőleg tökélyesbítették. Talán ekkor a jövő nemzedék kevesebb színvakot talál férfiai között, — s az iskola közbelépésének még az az előnye is meg volna, hogy a színvakok a gyermekek között idejekorán felismertetnének és a nekik nem való foglalkozásoktól megkíméltetnének.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A hét krónikája.

Örömmünnepet ült hazánk ősz királya:
Drága szemefénye, Rudolfnak leánya,
Fényes lakodalmát tartotta meg azzal,
Szive kit választott: cseh mágnás urfival.

Nagyanyját siratjuk — pátrónánk volt nekünk.
Nagyatyját imádjuk — érte él-hal lelkünk.
Emlékét atyjának szívünkben őrizzük.
Anyját, ki mienk lett keblünkre öleljük.

Hogy ne örülnénk hát az ő örömeinek?
Hogy ne kívánnánk jót ifju szerelmének?
... Sajnáljuk elvesztét magyarokra nézve —
Ám a boldogsága: hadd érjen az égbe. —

Sok ember azt hiszi, hogy mi hátravagyunk;
Fejlődésben, másban, el-elmaradozunk
Amerika mögött. Ugyan kérem, nézzék,
Odaát milyen a rend iránti érzék:

Diploma nem számít, doktorátus dettó.
Pérez a mindenségük, ez a boldogító.
Mérnökökké tesznek postakocsisokat
S fizetségül adnak nekik milliókat.

Észszel fel nem érik, mennyit ér a szép ezim
Évekig eltartó magoláznak végén.
Nincsen ideáljuk, számológép szívük.
Gyorsan gazdagodni — ez egyetlen hitük.

Lám mi nem így teszünk. Mi csak azt szeretjük,
Ha a rend — rend marad. Azt innen kivetjük,
Kinek több az esze, mint a diplomája.
Az ilyent takarja feledés homálya.

Vakmerőség hinni, hogy csak pénz boldogít!
Mi lenne belőlünk, ha kiveszne a hit,
Hogy egy szép diploma, no meg a titulus —
Nagyobb áldás legyen, mint a rongy mitulus!?

Mérnökeink ezért vannak nagy örömben,
Hogy meggazdagodtak, legalább czimükben.
Ha kereset nincs is, majd békiti sokszor
Büszke névelőjük: *műszakmányi doktor.* —

Folytatni szeretném hétnek krónikáját,
Sorra hogy meséljem események számát.
Ám elakad tollam, elborul a szemem,
Mert csak gonoszságról lehet már szót tennem.

Lelki szemem elé véres árnya lebben
Egy szegény postásnak, aki becsületben
A közjót szolgálta és ezreket vitt szét
Reggeltől estélig . . . Ez okozta vesztét.

Gonosz czimborái kelepczébe csalták
És világos nappal dolgoztak a balták,
Ott elszállt a lelke, vére fröcscsent széjjel —
Ám nem szökhettek meg gyilkosok a pénzzel. —

Kátai zsidónak felgyült a bankója . . .
Gondolák zsványok ne legyen rá gondja
És betértek hozzá, de gonosz készséggel:
Pisztolylyal, gyilokkal és erős zsineggel.

Kit előtaláltak, ott helyben leszúrták.
Dolgukat azonban kissé elhibázták,
Mert fordult a koczka és a gyilkosokat
Kötözték kötéllal, mit ők maguk hoztak.

Borzalmas világ ez, pokloknek tornácza;
Régen volt bűnöknek annyi gonosz mása.
Ámde bizzunk abban, amit mond a nóta:
„Édes anyám meghalt . . . Áll az akasztófa . . .”

Krumplly Kristóf s. k.

A kecskeméti vasuti árvaház javára ujabban a következő adományokat vettük:

	korona
Récsey János máv. alkalmazott	140
Alajos Juliska „ „	—40
Andrekovics József máv. alkalmazott	—20
Mikus Mihály „ „	—10
Vas Árpád „ „	—20
Simon József „ „	—20
Kakuk András „ „	—30
Ludasy Szilárd „ „	—20
Bálint János „ „	—20
Csehi Bertalan „ „	—20
A lapunk 3. számában kimutatott összeg . . .	427.58
Eddigi összes gyűjtésünk	430.98

Szivesen konstatáljuk, hogy a mai gyűjtés is Somody Imre kecskeméti tagtársunk buzgalmát dicséri.

A budapesti máv. altiszti kör ez évi február hó 1-én a »Katholikus Kör« disztermében (IV. ker., Molnár-utca 11. sz.) saját könyvtára javára zártkörű tánczestét rendez. Kezdeté este 9 órakor.

A munkácsi máv. altiszti kör részben egy létesítendő jótékonycélu alapítvány, részben saját könyvtára javára február hó 1-én az ottani »Csillag«-szálló termeiben zártkörű tánczvigalmat rendez. Kezdeté este 8 órakor.

A miskolci máv. altiszti kör ez évi február hó 5-én a borsodvármegyei nőegylet árvaházában vasuti leányárvák részére létesítendő alapítvány és saját könyvtára javára zártkörű tánczestélyt rendez, még pedig az ottani »Korona-szálló« termeiben.

Istenítélet. Csodálatos eset történt Braziliának egy kisebb városában, Santo Antonio de Jesus-ban, az ottani esküdtszék tárgyalása alatt. A vádlott védője, egy ügyvéd így fejezte be védőbeszédét: Olyannyira meg vagyok lelke mélyéből győződve a vádlott ártatlanságáról, hogy ha bűnös, hát akár ebben a perczen, ezen a helyen haljak meg és kérem a mindenhatót, hogy hallgasson meg. Ebben a pillanatban a védő leszédült az emelvényről és

holtan esett össze. Az esküdtszék a vádlottat természetesen egyhangulag elítélte, mert Isten ujját látta a történetekben; a nagyrészt egyszerű földműves esküdtek persze nem gondoltak arra, hogy elvégre a védenyce ártatlanságáról teljesen meggyőződött ügyvéd oly izgatottságban adhatta elő védőbeszédét, hogy éppen ez az izgatottság okozhatta a szívszélhűdést.

Magyarország tiszta nemzeti vagyona 31.106,576.904 korona, mely összeg a következő tételekből áll: 1. Termőföld 15.374,732.428 korona; 2. bányák és kohók 1.639,985.200 korona; 3. épületek 4.432,774.386 korona; 4. közlekedési eszközök 3.878,156.408 korona; 5. ingójavak 10.142,447.806 korona és 6. külföld elleni követelések 270,447.000 korona, a mi összesen 35.738,543.228 koronát tesz. Ebből azonban levonandó a külfölddel szemben való tartozások 4.631,966.324 korona, úgy hogy a tiszta nemzeti vagyon 31.106,576.904 korona. Ebből a tiszta nemzeti vagyonból az államra esik 4.144,083.798 korona vagyon; még pedig 3.529.932.016 korona ingatlan és 614,151.782 korona ingó vagyon. A huszonhat szab. kir. és a törvényhatósági joggal fölruházott város tiszta vagyona 429,010.920 korona; a százhat rendezett tanácsu város tiszta vagyona 163,835.062 korona, vagyis a városok tiszta vagyona összesen 592,845.982 korona. A községek összes törzsvagyona 268,702.163 korona. Az állam, a városok és községek vagyona 5,005,631.943 korona, a mely a tiszta nemzeti vagyon 19.30 százaléka. Az általános eladósodottság az összes cselekvő vagyonnak 24.8 százaléka; az összes dologi vagyon pénzértékének pedig 28.9 százaléka terjed. Ez a tanulmány bizony sok gondolkodni valót ad azoknak, akikre ez ország sorsa van bízva.

Omelette a czilinderben. Egy amszterdami orfeumban nemrég egy bűvész lépett fel, aki ajánlkozott, hogy a jelenlevő urak valamelyikének czilinderében omelettet kavar és süt anélkül, hogy a czilindernek legcsekélyebb baja történne.

— Oh, ezt én is tudom — kiáltotta egy diák és a közönség kaczagása közt felment a pódiumra. A diák is czilindert kért, beleverte a tojásokat és egy főzőkanállal alaposan felkavarta. Egyszerre azonban abba hagyta a munkát, elkezdte a fületővét vakargatni és visszadta a czilindert tulajdonosának e szavakkal:

— Bocsánatot kérek, de otthon feledtem a szakácskönyvemet.

A diák homéri kaczagás közt szállt le a pódiumról, csak a czilinder gazdája nem nevetett, hanem meglehetősen buta arcot vágott.

Lovak itatása borral. Crouzel, dordegnei állatorvos már 15—20 évvel ezelőtt sikerrel kipótolta a lovak abrakát borral, leginkább oly esetekben, midőn szokatlan és hosszantartó munkára használta a lovakat. A bor annak idején nagyon olcsó volt és bizonyos fajú lovak táplálkozására nagyon előnyösnek tartották. Crouzel elromlott, eczetes, megtört borokat, melyeket semmi más célra használni nem lehetett, jó sikerrel értékesített a sertések táplálkozásánál is. Borral keverték az állatok napi eledelét, mely után ezek mohón kaptak. A most új dolognak híresztelt kísérleteket megtette Crouzel már régen. E régebbi tapasztalatok azonban serkentőleg hatnak arra, hogy a bort az állatok eledelének kipótlására általánosabban használják. Elromlott borok tehát olcsó tápanyagot szolgáltatnak az álla-

tok számára, miáltal esetleg váratlan és hatásos segédeszközt kaphatnánk a mostani borkrizis elűntetésére. E célra ugyanis tömérdek mennyiségű alárendelt minőségű borokat lehetne felhasználni, aminek következtében a jobbminőségűek termelői ezeket jobban és drágábban értékesíthetnék.

Lebegő emberek. Benaresben egy Convin-dassamy nevű fakir bemutatta, hogyan tud a levegőben lebegni. Kezét egy bot gombjára támasztva, búbajos igéket mormogott, szemeit mereven földre szegezte s erre lassankint emelkedni kezdett mintegy két lábnyi magasságra a földtől; lábait keleti szokás szerint keresztelve tartotta s ily állapotban maradt tovább is, mintha Buddha szobra lenne. Husz percnél tovább maradt ily helyzetben s több európai, köztük Jacolliot, a közlemény írója, nem voltak képesek a rejtélyt megoldani. A botban nem volt rugó s meztelen lévén, ruháiban sem lehetett elrejtve semmi segédeszköz. Egy más alkalommal, ugyanez a fakir, bot nélkül is lebegő helyzetbe tette magát s kezeit mellén keresztelte s lassankint 25—30 centiméter magasra emelkedett fel, a mint ezt egy háta megett levő függöny rovátkáin látni lehetett. Ez a mutatvány 8—10 perczig tartott. Midőn megkérdezték a fakirtól, hogy mily magasra volna képes emelkedni, egész büszkén így szólt: »az égig«. De azért nagyon sokáig egy kísérlete sem tartott.

Papirzsebkendők. Ismeretes, hogy a japánok, valamint kelet-ázsiai szomszédaik a kínaiak és a kőreabeliek rendkívüli finom papiranyagból készült zsebkendőket használnak, amelyeket egyszeri használat után eldobnak. A papirzsebkendők használata úgy látszik most már Európában is divik, vagy legalább is Angliában hálás talajra talál ez az iparág is. Egy vállalkozó szellemű japáni cég Londonban és Dublinban fiók-üzleteket állított fel és a minden újert rajongó angol ifjuság nagyon felkarolja őt. Mintegy három koronába kerül száz darab papirzsebkendő; nagyon izléses skatulyába csomagolják be a krémszinű zsebkendőket, a szélükön tarka rajzok vannak s akik ilyeneket használnak, azok fel vannak mentve a parfüm használata alól is, mert a papirzsebkendők úgy vannak preparálva, hogy belőlük nagyon kellemes illat áramlik ki.

A kis szórakozott. Egy híres amerikai professzorról beszélnek ezt a vidám kis történetet. A tudós felesége egy reggel apróbb czikkek bevásárlására kérte a férjét. A professzor készséggel megígérte feleségének, hogy pontosan elvégzi a bevásárlásokat, és a nagy (?) megbízatás tudatában komolyan és felemelt fővel lépett be a legelső üzletbe, amely utjába került. Az üzletbe lépéskor is még mindig a felesége által megnevezett czikkek nevét mormogta s a kereskedőseged kérdésére mintegy álmából felrezenve szólt:

— Öt méter babát kérek . . .

A kereskedő bámulva kérdi.

— Babát?

— Bocsánat, öt méter szalagot a kis reczézett baba;

— Reczézett baba? . . .

— Pardon, öt méter vörös baba . . .

— Érthetetlen . . .

— Igaz, tehát öt vörös babát . . . — azaz: öt vörös métert, — kérem, igazán nem tudom, mit is kérek. Teljes félórába került, míg végre ki tudta fejezni a professzor ur, hogy öt méter reczézett vörös szalag kell neki a kis baba számára.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Ha . . .

*Ha az égen ragyogó fényözönben
Felkél a nap arany sugárköntösben,
Nem a virág fakadását nézem én:
Szép ragyogó szemed párja int felém.*

*Ha az estnek bibor színü palástja
Ereszkedik a távoli rónára,
Nem az égnek e varázsát csodálom:
Magam előtt rózsás orczáid látom.*

*Ha letűntek az utolsó sugarak
S pásztortűzek a távolban felgyúltak,
Nem az éjnek szépségeit figyelem:
Sötét fürtöd lebeg ekkor előttem.*

*Ha megszólal az esteli kis harang
S hangja nyomán a szivekben hit fakad,
Összekulcsolt kezekkel az Úr előtt:
Csak számodra kérek áldást, szép jövőt.*

*Ha örvendek, vagy ha rosszul megy sorom,
Ébren, alva, emlékeddel álmodom.
Rád gondolok, soha el nem feledlek:
Mert én téged igen nagyon szeretlek.*

Aigner Ödön.

Poste restante. (Folyt.)

(Amerikai regény.)

— Irta: John Nobody. —

Egy tiszteletreméltó polgárember, ki tiz óra távolságra fekvő városban lakik, a mint a gyilkosság hírére meghallotta, azonnal Blankvillebe jött, hogy egyet-mást elmondjon, amiről tudomása van, mert ő is ugyanazon vonaton utazott, melyen a meggyilkolt Moreland. Ez az ember azt beszélte, hogy ha a meggyilkolt személyleírásában nem csalódik, ugyanegy fülkében is utazott vele, sőt egymás mellett ültek. A kocsiban különben kevés utas volt. Velük szemben egy közönséges kinézésű, fekete ruhába öltözött férfi ült, ki az ut tartama alatt fejét kezére támasztotta olyformán, hogy arcát alig lehetett látni, mintha egész igyekezete erre irányult volna. Azt azonban észrevette, hogy titokban többször hosszasan Morelandra tekintett, s ilyenkor apró szemei oly különösen villogtak, hogy ő szinte rosszul kezdte magát érezni. Moreland azonban nem vette észre, hogy ez az utas figyeli őt. A Blankvilleben történt kiszállásnál ez a feketeruhás alak is követte Morelandot.

Ennyi volt ennek a polgárembernek vallomása s midőn a gyilkosságról hallott, önkéntelenül eszébe jutott, hogy a gyilkos nem más, mint ez a rejtélyes feketeruhás utas. Még azt is említette ez a tanu,

hogy az illető egyénnek kezefején késsel ejtett, még csak félig behegedt seb volt.

A blankvillei hatóság mindent elkövetett, hogy ennek a gyanus embernek nyomára akadjon, de hasztalan volt eddigi kutatása. Különben az illető vasuti kocsivezető is homályosan emlékezett az előbb leírt alakhoz hasonló emberre, de közelebbi adatokat már nem tudott róla mondani.

Ezek után James Burtonhoz fordult:

Nos, Burton ur, azt hiszem, hogy az a karczolás jó ismertető jel lesz, amiről a gonosztevőt könnyen meg lehet majd ismerni.

— Csalódik, viszonzá finom mosolylyal Burton, ha csakugyan ő volt a gonosztevő, akkor azt a karczolást is bizonyosan csak úgy festette oda, hogy félrevezesse a nyomozást. Mert ellenkező esetben keztyűt huzott volna a kezére, hogy eltakarja a sebet. Aki gyilkosságot akar elkövetni, az bir annyi furfanggal, hogy ily mellékkörülményekről meg nem feledkezik.

Ezek után Burton a szobában fel-alá járva, gondolkozott.

— Azt hiszem, mondá egyszerre megállva, hogy legjobb lesz a kutatást a folyó partján az indóház mögött megkezdeni.

James mindjárt ajánlkozott, hogy majd elkiséri. Burton nem szabadkozott.

Én azonban észrevettem, hogy Jamesnek nem igen volt inyére Burton jelenléte, a minék, midőn néhány pillanatra magunkra maradtunk, kifejezést is adott.

— Mi az ördögnek hozta ezt az embert ide? van itt elég rendőr. A rendőrök pedig olyan to-lakodók, hogy szinte az ember belsejébe furakod-nának be, ha lehetne. Ez a Burton pedig különösen alattomosnak látszik.

— Biztosítom — felelém — hogy félreismeri Burton urat. Ő nagyon derék és tiszta jellemű ember.

— Ugy?! — véle gunyosan James — akkor hát sok szerencsét az uj ismeretséghez — és hátat fordított.

Már azt hittem, hogy nem fog velünk jönni, de amint megindultunk, mégis csatlakozott.

A folyam mentén haladtunk, de soká nem találtunk semmi gyanusat. Végre mégis akadtunk valamire. A parton halász-csónak volt lelánczolja előbb, a végzetes éjjel óta azonban a láncz el volt szakítva és a csónak eltűnt.

Burton sokáig vizsgálta az elszakadt lánczot. Végre is arról győződött meg, hogy erővel lett el-szakítva, mert az ott maradt részen a reszelő vagy vágó vas nyomai is látszottak.

— Bizonyosan a fiam reszelt rajta — jegyezte meg a halász. A gaz kölyök már annyi kést eltör-delt, hogy alig győzők ujakat vásárolni.

Burton nem felelt semmit, csak a kezében levő lánczdarabot vizsgálta tovább figyelmesen. Majd szétnézett a parton, midőn tekintete egyszerre fel-villant. Azonnal megértettem, hogy az eltűnt csónak és a lánczdarab különös fontossággal birnak előtte . . . Gondolatokba merülve tértünk vissza Argyll ur há-zába. Burton az egész uton alig szólt egy-két szót.

Argyll ur ebédre hívott meg bennünket.

Az ebéd alatt nagyon nyomott és szomorú

hangulat uralkodott és alig hogy végeztünk, Argyll ur leányához sietett, megbizást adva nekem, hogy Burtonnak mutogassam meg a ház egyes helyiségeit.

James szivarra gyújtott és a verandán fel-alá sétálgatott.

A könyvtárszobában Burton hosszasan szemlélgette a fiók zárját, melyből a kétezer dollár oly rejtélyes módon eltűnt. Azután egy nagy boltvisz ablakot vett szemügyre, mely ajtó gyanánt is szolgálhatott és a kertre nyílt. De az ablakon meglátszott, hogy már hosszabb idő óta nem volt kinyitva.

Innen a kertbe mentünk. Burton itt is a legnagyobb figyelemmel vizsgált, miközben egy alacsony bokor mellett hirtelen megállott és egy finom fehér zsebkendőt vett fel, mely egészen össze volt gyűrve.

— Ez már valami, mondá, mikor kíváncsian odasiettem.

Én azonban nem tulajdonítottam különös fontosságot a dolognak.

— Valamelyik kisasszonyé volt — felelém. De Burton mosolyogva rázta fejét.

— Ön téved. Nézzen csak ide.

Es ezzel a kendő egyik sarkára mutatott, a hol az S. L. betűk voltak behimezve.

— Látja ezeket a betűket és tudja mit jelentenek?

— Sullivan Leesy; ezen kételkedni sem lehet... Hanem hát ez a kendő sokkal finomabb, mintsem egy szegény varrónőé lehetett volna, folytatám.

— Miért ne? Tudja, hogy a nők mily hiúk és milyen sokat tartanak arra, hogy finom dolgaik legyenek?

— Meglehet, hogy vasárnap éjjel vesztette el, mikor itt volt.

— Ön ismét csalódik.

— Miért?

— Nem látja, hogy ez a kendő sokáig volt az esőnek kitéve? Pedig vasárnap óta még nem esett.

— Az is igaz.

— Ez a zsebkendő mindenesetre gyanusnak látszik!

— Ön tehát ebből azt következteti, hogy Leesynek is része van a gyilkosságban. Ezt én lehetlennék tartom.

— Pedig épen nem lehetetlen. Ha nem is épen részese, de tudomása lehetett róla. Az ilyen dolgokban a nők sokkal megbízhatóbbak, mint a férfiak.

Burton szavai gondolkozóba ejtettek. Végre is csakugyan nem lehetetlen, hogy Leesynek is van valami része a dologban.

A cselédek közül csak Jim, a szolga tudott valamit mondani, ami érdekes volt. Hosszu lére eresztve mesélte, hogy midőn szombaton este a postára kellett mennie, nem-e érkezett levél Moreland urtól, lámpát gyújtott és a hátsó ajtón ment ki a házból. Amint azonban néhány lépést tett, rémülten állott meg. Egy szellemet, valóságos kísértetet látott maga előtt. A kísértetnek női alakja volt. Felbomlott haja ide-oda röpködött a szélben és átázott sötét ruhájáról csak úgy csurgott a víz. A kísértet a könyvtárszoba nagy ablakától alig pár lépésnyire állott és villogó szemekkel nézett be az ablakon.

— Én nem vagyok gyáva, végező Jim, de mégis annyira megijedtem, hogy lámpámat a földre ejtettem. Szerencsére nem aludt ki. Mire azonban feleltem, már nem láttam semmit.

Mindketten sejtettük, ki lehetett ez a kísértet; de nem tartottuk szükségesnek Jimet felvilágosítani.

Azóta hetek multak anélkül, hogy bármit is sikerült volna kiderítenünk. Az egész ügy lassan feledésbe közdött merülni.

Egy délután szokás szerint az ügyvédi irodában ültem. Szép őszi nap volt. A munka azonban sehogy sem akart menni, nem volt maradásom a szobában, kifelé vágyódtam. Vettem a kalapomat és elhagytam az irodát. Utamat önkénytelenül Argyll ur háza felé vettem, a folyam partján haladva, hol még szépen zöldelt a fű. Nemsokára egy kis jávorfaligethez értem, melynek lombjai csinos pavillont árnyékkoltak be. E kedves hely Argyll ur tulajdonát képezte és kedvencz helye volt Eleonorának. Boldogabb napjaiban sokat időzött itt.

Amint odaértem, különös fájdalmas érzés vett rajtam erőt, annyira, hogy alig birtam lábaimon állani; tehát leültem a padok egyikére.

Sokáig ültem gondolatokba merülve, midőn egyszerre ruhasuhogás riasztott fel merengésemből. Legnagyobb meglepetésemre Eleonorát láttam magam előtt. Ugy nézett ki, mint egy fekete lepelbe burkolt márványszobor. Szép vonásain a kiállott szenvedések éles nyomokat véstek és fájt a lelkem arra a gondolatra, hogy még néhány hét előtt mily üde, életerős volt.

Nem volt meglepve, hogy ott talált engemet.

— Ön itt, Richard? — kérdezte kezét nyujtva.

— Miért oly halovány? tán valami baja van? Vigyázzon jobban az egészségére! Itt nem jó sokáig ülni, meghűtheti magát!

— Majd együtt mehetünk haza, folytatá ismét, midőn felkeltem; örülök, hogy találkozom önnel, már rég óhajtottam látni, mert meg akartam köszönni fáradozását.

Kis idő múlva karját karomba fűzte és hazafelé indultunk.

Lassan, szótlanul haladtunk egymás mellett.

Én annyira meg voltam hatva a szenvedő leány látásától, hogy nem birtam beszélni, de nem is akartam zavarni gondolataiban. Mikor azonban a kertbe értünk, egyszerre összerázkódott a leány.

Pár lépésre előttünk magányos őszi rózsa virult még. Kedvencz virága volt neki és Henrynek is. Ennek a látása felidézte a régi boldogság emlékeit és a jelen boldogtalanságát.

Görcsösen kiszakította karját az enyéből és mohón tépte le a virágot. Láttam mint küzködni, hogy leküzdje felindulását, de azután maga sem tudva, hogy mit tesz, karjait nyakam köré fonta és fejét vállamra hajtva, heves zokogásba tört ki.

E pillanatban James jött elő a fák közül.

A mint megpillantott bennünket, megállt és úgy nézett ránk, mintha nem is akarna hinni szemeinek. Rövidre rá azonban gúnyosan felkaczagott és dühösen végigmérve engemet a házba sietett. Eleonóra nem látta, én pedig nem sokat törődtem vele; sokkal inkább el voltam foglalva Eleonórával.

Miután bevezettem a házba, a lakószobába mentem, a hol Maryt és Jamest találtam.

James dühösen rám pillantva, Maryhoz fordult.

— Te derék leány vagy — szólt hozzá — nem olyan, mint más leányok, akik végtelen fájdalmat színelnek meghalt kedvesük elvesztése felett, pár hét múlva azonban már másnak a keblére borulnak.

Szerencsére Mary nem értette meg ezeket a maró gunynyal kiejtett szavakat, én pedig nem tartottam méltónak válaszolni ilyen alávaló megjegyzésre.

Most már megbizonyosodtam, hogy James engesztelhetlen gyűlölettel viseltetik irányomban. E gyűlöletnek okát pedig abban láttam, hogy ő Eleonorát s vele Argyll ur irodáját is magának szeretné megnyerni.

Lakásomra érve, Burtonnak távirata várt reám, melyben felkért, hogy másnap reggel keressem fel New-Yorkban.

Alig kezdett virradni, felöltöztem és az indóházhoz siettem, hogy a legelső vonattal a városba mehessek . . .

— Ez már pontosság! — mondá Burton barátságosan, midőn beléptem hozzá. — Így már csak boldogulunk valahogy.

— Nyomára jött valaminek? — kérdém kíváncsian.

— Oh nem, az ilyen dolog csak lassan, nagyon lassan szokott előre haladni.

— Akkor miért hivatott?

— Csak azt akartam tudtára adni, hogy Leesy ismét megjött, hogy megnézzék a gyermeket.

— Valóban?

— Igen, és ami a fő, ezuttal magával vitte a gyermeket. Most pedig csak annyit tudok felőle, mint azelőtt.

Burton csakugyan egészen levertnek látszott, kutatása eredménytelensége folytán. Mindazáltal több irányu intézkedésekben állapodtunk meg. Először is Blankvilleben Sullivan asszonynál látogatást tettünk, ki egész nyíltan elmondta, hogy Leesynek volt egy unokanővére, akit nagyon szeretett. A kis gyermek említésére azonban valóságos dühbe jött az öreg asszony és ránk támadt, hogy mi közünk hozzá. Aminek azután az lett a vége, hogy a szó szoros értelmében kikergetett a házból.

— Ez is ér valamit — mondá Burton nevetve az utcán.

(Folyt. köv.)

A privát detektív.

— A »Kitartás« eredeti tárczája. —

— Pardon! . . .

— Nem tud jobban vigyázni, maga . . .

Már nyelvemen volt a kemény szó, amivel rendreutasítom ezt a szaladó urat, aki engem az utcásarkon majd levert a lábaimról. De egyszerre mindketten meghökkenve álltunk meg és fürkésző pillantásokkal vizsgáltuk egymás arcát.

— Nem Vary Tamas urhoz van szer . . . ? — kérdé a nem bájos és nem egészen ismeretlen alak.

— Én az volnék. Hanem akármi legyek más, hogyha te nem vagy a Hruska Márton.

— De bizony az vagyok. Azonban mar nem Hruska Marton, hanem Hunyadi Marton.

— Ez nem látszik meg rajtad. Nem sokat változtál azóta, hogy az iskolát elhagytuk.

— Pedig mar jó husz esztendeje, vagy még annal is több. Hiaba az ember . . .

— Ne bántsd most az embert, hanem azt mondd meg nékem, hogyan, miként éled világotat? Mi a mesterséged? Látom, valami nagyon sietős a foglalkozásod, mert rakásra döntögeted fel az embereket az utcán.

— Jaj, barátom, nagyon nehéz, nagyon fontos hivatalom van — felelé az én Hruska-Hunyadi barátom az ő széles tót dialektusában. — És igen bizalmas hivatalom. Tudod, próbáltam ezt, próbáltam azt . . . De hiszen mit magyarázok neked? Nem becsülik meg manapság az embert sehol sem. Tanulás, szorgalom, tudás, bizonyítvány — mind nem ér semmit. Így most azután a saját hivatalomban dolgozom.

— Milyen hivatalod van? — kérdém tőle, noha öltözete után ítélve láttam, hogy nem miniszteri tanácsos; de még csak fogalmazó sem.

— Nagyon titkos, nagyon bizalmas hivatal. Én vagyok az igazgató. Szörnyű sok a dolgom. A rendőrkapitány kismiska hozza képest. Mindent tudok, ami ebben a városban történik. Kis ujjamban van minden titok, minden . . .

Nem találta meg hamarjában a szót, mi van még az ő kis ujjában, azért tovább segitettem rajta.

— Szóval, polgári rendőr vagy.

— De hova gondolsz, barátom? Én privát detektív-intézeti igazgató vagyok. Igazgató!

— Aztán sok embered van abban a te intézetben?

— Tudod, úgy van a dolog, hogy még csak most szerveztem. Még nem vagyunk sokan. Még csak az igazgatói allást töltöttem be. De majd nagyon sokan leszünk. Igen sok allast fogok szervezni. Nagy fizetésekkel. Csak svungba jöjjön kicsit a dolog.

— No derék. És akadt-e már munka? Van-e sok megbízatásod?

— Sok? . . . Szörnyű sok! Szinte nem győzöm! Most is egy női örökösöt keresek. Aki retentő sok pénzt örökölt valami bécsi bacsitól. Azt nyomozom már egy hét óta. Roppant nehéz ratalalni, mert csak leány nevét tudjuk és ilyen néven sehol nincs a fővárosban. Mar három ügyvéd hiába kotorasztott utána. Utoljára is az én tapasztalt kezeimre bíztak.

Inkább kuriózumképen, mint igaz érdeklődésből megkérdeztem, hogy vajjon mi légyen a neve annak a tüneményes leányzónak, vagy minek?

Hruska közelebb lépett hozzám és szinte sugva ejtette ki a nevet:

— Hoch Emmerencia.

Emmerencia? Hiszen az anyósoméék szakácsnéjának is Emmerencia a neve, noha rövidesen csak Renczinek tartja az egész familia. Osztt úgy tudom, hogy bécsi leány az is. De már hogy a vezetéknevű dolgában mire hallgat, az nem volt egészen bizonyos előttem.

— Ugy látom, Marcsi pajtás, hogy soha jobbkor nem szaladhattál volna belém, mint ez alkalommal. Én talán nyomra tudnálak vezetni.

És elmondtam neki, ami Rencziről eszembe jutott. Márton privát detektív-direktor rohanni akart anyósomékhöz. Szemei kitágultak, orrczimpái, ajkai s a bajuszt helyettesítő fehér serték kéjesen remegtek. Nem tudta, vagy nem is akarta eltitkolni, hogy ő már a markában tartja Emmerenciának és a titoknak egyik végét.

Én pedig szívesen voltam segélyére ebben a dologban; egyrészt a jó öreg Renczi szerencsésére való tekintettel, másrészt egy régi iskolatársamnak óhajtottam a kezére járni ebben az amugy is nehéz életben.

Csak azután a mi Renczink legyen az igazi Emmerencia . . .

Minél közelebb jöttünk ahhoz az utcához,

ahol anyósoméék laktak, Hruska-Hunyadi Márton annál szótalanabb lett. Alig birtam belőle néha egy összefüggő mondatot kipróbálni. Annyit sikerült mégis megtudnom, hogy valami nyolczvanezer forintos örökségről van szó.

A ház kapuja előtt Márton megállt.

— Kedves Tamas barátom, ha mar annyira szívességgel voltál irányomban, most még valamire kérlek. Eredj, tudakold meg te magad, hogy mi ennek az Emmerencia szakacsának a neve. Én itt varlak az utcán. De úgy intézd a dolgot, hogy ugyan senkinek a hazban tudomása ne legyen erről. Legkevésbé az Emerenczianak. Mert nem lehet tudni, hogy mi is lesz a dolog vége, no meg azután...

Helyes. Minek zaklassuk fel idő előtt a kedélyeket! Minek ébresszünk vérmes reményeket, mikor azok még meg is semmisülhetnek.

Anyósoméknál valami ártatlan fílikával csakhamar kitudtam a Renczi vezetéknévét. Hoch volt biz az... Tehát mégis ő volt a szerencsés örökös!

Siettem ezt a bizonyosságot közölni az utcán váro privat detektiv-igazgatóval. Majd megölelt érte. Hanem most már becsületszavamot vette arra nézve, hogy semmi teremtet lélek előtt nem szólok erről a titokról, amíg ő, Hruska-Hunyadi Márton, nem hatalmaz fel reá.

Mert hogy néki előbb mégis csak teljes, megdönthetetlen bizonyosságot kell szereznie. Hivatalának jó hire, az ő neve, stb. stb. forognak itt koczán. Stb.

*

Kíváncsi voltam a további fejleményekre.

Hát Marcsi igazgató urat ugyan nem láttam többé. Hanem az anyósoméék házából holmi vész-hirek kezdtek felénk is szállingózni: hogy a Renczi, aki pedig már harmincz esztendeje van a háznál, megbolondult és el akar menni; hogy nem bolondult meg, de megbomlott; hogy fordítva tesz mindent, hol sir, hol nevet, a levest pedig nap-nap után elsózza, a pecsenyét odaégeti; hogy ugy cizomázza, cizfrázza magát, akár egy husz éves leányzó; hogy titkon leveleket ír, néha éjfélig is. Etcetera-etcetera.

Ez bizony tisztára meggabajodott. Vagy hogy szerelmes lett. Am egy világért sem birták kiszedni belőle az édes titkot, hogy ki légyen vajjon aszott szívének bálványa.

Előttem duplán gyanus volt az eset; de semmi-fele jelenség nem mutatott arra, hogy Renczi tudomással bir az örökségről. Ő csupán ifju lett és bohó.

Két-három hét multán valóra vált a fenyegetés. Renczi kilépett a szolgálatból, elhagyta azt a házat, ahol harmincz év óta szinte családtaggá lett már ő is. A bucsuzásnál könyek között, de határozottan kijelentette, hogy az ő szive is boldogság után vágyik, hogy annak is jussa van ehhez — szóval, hogy ő most hamarosan férjhez megy. Jövendőbelijének kilétét csak az esküvő után mondhatja meg. Addig szent fogadalom köti a titoktartásra.

Épp ennél a bucsuzkodásnál léptem a szobába.

— Hol és mikor lesz az esküvő, Renczike?

— Jaj édes tekintetes ur, bizony már holnap lesz — felelé Renczi, a könyeiben is boldog ábrázattal. — Holnap délután, a luteránus templomban. Hanem ugy mondta a jövendőbelim, hogy egészen csendben, csak két tanuval tegyük meg — toldotta hamarosan hozzá, nehogy esetleg publikumnak kinálkozzunk.

Én nem tudom, hogy miért, de önkénytelenül Hruska-Hunyadi Márton barátom jutott eszembe, amikor a titokzatos vőlegényről került a szó.

*

Sejtelmem nem csalt.

Másnap délután a luteránus templom egyik homályos sarkában huzódtam meg. Csakhamar megjelent a holdog pár is: Hruska-Hunyadi Márton privat detektiv-hivatali igazgató és az ő választottja, Hoch Emmerencia tisztos hajadon. No meg két tanu; előttem ismeretlen alakok. Csak mellesleg jegyzem meg, hogy az annyira sokra tartott korkülönbség is megvolt a jövendőbeli házasság között — számokban kifejezve vagy tizenöt esztendő. Igaz ugyan, hogy a menyasszony volt ennivel öregebb, de hát az teljesen mindegy ott, ahol a szerelem füzi egybe az örök ifju, a boldogsáért sóvárgó sziveket.

... Ej Hruska Marcsi, Hruska Marcsi! Hát te ilyen zseniális detektiv-direktor vagy? Először kinyomozod a gazdag örökösöt, azután feleségül veszed és az oltártól rohansz vele egyenesen a nagy bankókért? Ej, ej!... No, de váljék egészségedre.

*

A történet végét hadd mondja el Renczike maga

— Ugy volt, édes tekintetes asszony, hogy az esküvő után nagy finom vacsorát csapott az a gaz pernahajder. Persze, hogy az én pénzemen. Szerencsére csak az egyik takarékkönyvemot adtam a kezére, azt a száz forintosot; hiszen tetszik tudni. Azután másnap reggel csak azt mondja egyszerre, hogy no most angyalom, gyerünk a bírósághoz, a pénzünkért. Micsoda pénzünkért? mondok neki. No azért a kis pénzért, amit te örököltél a bécsi bácsitól. Azt se tudtam, hogy nekem bácsim lett volna Bécsben, hanem azért megörültem a jó hirnek. Oszt mennyi az a pénz? kérdem tőle megint. Hát ugy vagy egy nyolczvanezer forint körül, mondja ő. Jaj, édes tekintetes asszony, megrogytak a térdeim, ahogy ezt hallottam. Hanem másrészt meg nagyon elöntött a keserőség. Ez az ember tisztára a pénzemért vett el. Tisztára! Mert ő már előbb tudta a dolgot, mint én. Ez engem becsapott... De nem szóltam neki. Az uton, amig azokhoz a biráskodó urakhoz mentünk, elgondoltam magamban, hogy hát hiszen lehet ebből még jó férj is; pénzt, azt persze nem adok majd neki... Mikor azután bejutottunk abba a bizonyos hivatalba, az uram megmondta, hogy mi járatban vagyunk... Szépen adja a szót nagyon, a hunczut, ilyen okos urakkal szemben... Ott össze-vissza hánytak egy sereg papirost meg könyvet, oszt azt mondták, hogy nem minket érint az a dolog. Már hogy az örökség. Mert azt egy héttel előbb már fel is vette az igazi örökös, aki szinte Emmerencia, de nem Hoch, hanem Hock. Nagyon sajnálják, hanem hát tévedünk, ha azt hisszük, hogy mink vagyunk az örökösök... Jaj, édes tekintetes asszony, már azt sem tudom, hogyan jutottam haza akkoriban. De az uramat, azt azóta sem láttam. Még hirtől sem. Pedig már van három hete, hogy ez a szégyen rajtam megesett... Hát csak tessék engem megint visszavenni a régi helyemre.

... Hruska-Hunyadi Mártonnal nem találkoztam azóta. Renczi sem, a hites felesége.

Temesváry Alajos.

ANEKDOTÁK.

A műbarát. *Házigazda:* Tehát a mai estélyünkön minden esetre elvárjuk önt. Kezdeté este 8 órakor, még pedig szavaltatok, ének, stb. 9 órakor azután vacsora.

Meghívott: Igen köszönöm a szives meghívást. Minden bizónyal ott leszek. Igen, pontban 9 órakor ott leszek . . .

*

A sebészeti klinikán. *Tanár* (az orvostan-hallgatókhoz): Lássák uraim, ennél a betegnél a bal láb izmai annyira összehúzódtak, hogy ez a láb most jelentékenyen rövidebb, mint a másik s az ember ennek folytán sántít. Faragó ur, mit tenne ön ebben az esetben?

Faragó (orvosnövendék): Ilyen esetben bizony magam is sántitanék.

*

A kis kritikus. *Író:* Képzelve csak tanácsos ur az elszörnyedésemet, ahogy tegnap este belépek a szobámba, hát ott ül a három éves Zoltán fiam a földön és két kézzel tépi a költeményeim kézirat-füzetét.

Tanácsos: Hogyan, hát a kis Zolti gyerek tud már olvasni is?

*

Érti a dolgát. *Fiatal asszony* (barátnőjéhez): Velem ugyan ne merjen a férjem soha rosszul bánni, mert majd megmondom neki, hogy megyek rögtön vissza a mamámhoz.

Barátnő: Inkább azt mond neki, hogy a mamád jön el tehozzád. Ez sokkal jobban fog hatni.

*

Bálban. *Hölgy:* De. Kefeházy ur, miért nem tette fel az ordóját?

Kefeházy ur: Az ordómat? Hiszen nekem nincs is ordóm!

Hölgy: Már pedig a barátai azt mondják, hogy ön nagy lovag; még pedig iparlovag.

*

A szórakozott főnök. *Főnök* (kiszól a másik szobába): Kohn ur, hányadika van ma?

Kohn: Huszonhat!

Főnök: Foljó hó?!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

305. sz. előfizető. Levél megy.

Murány. Szerkesztőnknek a dolgról nem volt semmi tudomása, mert ő kizárólag a lap szellemi részét intézi csak s az egyesület vezetésébe, vagy a lap anyagi ügyeibe semmiképen nem avatkozik. Levél megy.

1062. sz. tag. Értesítés írásban megy.

Műkedvelő. ? ? Várjuk az ígértet!

Dobos Elek, Szombathely, 11 korona 83 fillért; *Stitniczky Sámuel, Nándrázs,* 13 korona 7 fillért; *Rosenheim István, Sárvár,* 15 korona 30 fillért; *Buzek Géza, Budapest,* 16 korona 43 fillért; *Mátis Gáspár, Zilah,* 18 korona 33 fillért; *Berzéthy Nándor, Murány,* 21 koronát; *Ehrlich József, Déva,* 22 korona 99 fillért; *Schmidt Lajos, Szabadka,* 30 korona 75 fillért; *Szathmáry Károly, Uj-Arad,* 32 korona 88 fillért; *Somody Imre, Kecskemét,* 97 korona 52 fillért, főlöslég 2 korona, köszönettel nyugtázzuk, meg-

felelően elszámoltuk. — *Racskovits Károly, Nyitra,* szeptember, október és november hónapokra; *Andrejcsák András, Bártfa,* november hóra; *Sütő András, Zimir,* december hóra; *Reim Mihály, Budapest,* december hóra; *Miklós Gyula, Győr,* december hóra; *Spitzer Sámuel, Budapest,* november, december és január hónapokra; *Elbl Károly, Budapest,* december és január hónapokra; *Barabás Károly, Belovár,* december és január hónapokra; *Geczik János, Nevezkevár,* december és január hónapokra; *Horváth János, Ölbő,* december és január hónapokra; *Boros Károly, Pusztá-Tenyő,* december és január hónapokra; *Bedő József, Uj-Verbász,* december, január és február hónapokra; *Szél Lajos, Igló,* december, január és február hónapokra; *Für Vilmos, Fogaras,* január és február hónapokra; *Juhász Péter, Körpa,* január és február hónapokra; *Tolnay Győző, Budapest,* február hóra; *Kólya József, Titel,* december, január, február és márczius hónapokra; *Halász Ferencz, P.-Poó,* január, február és márczius hónapokra; *Cornidesz Károly, Felka,* január, február és márczius hónapokra; *Farkas András, Selyp,* április és május hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: **Temesváry Alajos.**

Cserélni óhajt

magyarországi kisebb középállomásra (a jobbparti üzletvezetőség egyik helyi érdekű vonaláról) **pályafelügyező** a kolozsvári üzletvezetőség bármelyik vonalára. Közelebbi értesítést e lap szerkesztősége ad.

Cserélni óhajt

pályafelügyező, Horvátországban fekvő igen jó helyről, mert fiát a magyar hazában szeretné iskoláztatni. Beosztása helyén a szolgálat könnyű, amennyiben csak egy állomása van. Aki vele cserél, annak 200 koronát hajlandó fizetni. Ajánlatok lapunk szerkesztőségéhez küldendők.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezeli.

4 liter

kitünő borókapálinka

korona 8.40

4 liter

kitünő gyógyfüves likőr

korona 11.—

bérmentve utánvétellel szállít

Cornides Károly, Felka

Szepes-megye.